

Üçüncü 28 Şubat Denemesi

Geçtiğimiz ayların birinde yaptığımız değerlendirmede, "İkinci bir 28 Şubat"tan söz etmiştik.

Birincisi hepimizin malûmu olan **28 Şubat!**.. Erbakan hükümetinin askeri bir muhtıraya maruz kaldığı tarih ki, DYP'den vâki istifalarla o hükümetin ömrü bir kaç ay daha ancak sürebilmişti.

"İkinci 28 Şubat" ise, sanki bir "Düyünü Umûmiye" müfettişi Kemal Derviş'in ekonominin başına getirilmesi ile sonuçlanan bildiğimiz Şubat krizi!.. Birinci 28 Şubatla siyaseten ipotek altına alınan Türkiye ikinci 28 Şubatla da tam bir ekonomik vesayet altına sokulmak durumunda kalmıştı. Bu durum halen devam ediyor. Ayrıca IMF reçetelerinin bu ülkede ve ekonomik krizin çözümüne en ufak bir katkı sağlamadığını görmek için fazla bir zaman kalmadı sayılır. Sonbahara ya da seçim sonrası bu akıbetle muhakkak ki karşılaşacağız. Kemal Derviş'in ateşlediği seçim fitilinin altında yatanın asıl bu endişe ve panik olduğunu, kamuoyu olarak nihayet öğrenmiş bulunuyoruz.

Bu gerginlikle yakından alakalı bulunduğu için geride bıraktığımız "hızlı ve aşırı sıcak Temmuz" ayının siyasal gerginliği üzerinde özellikle durmak gerekmektedir. Bu gergin ve son derece çatışmalı geçen Temmuz'da yaşananları sağlıklı değerlendiremezsek, önümüzdeki sonbahara yönelik gelişmeleri ne kavramamız, ne de öngörmemiz mümkün olabilecektir.

Üçüncü 28 Şubat Denemesi

Bu değerlendirmeye girişmeden önce, yaşadığımız Temmuz sürecini anlamlandırmak için yeni bir kavramlaştırmaya ihtiyaç bulun-

ÜÇÜNCÜ 28 ŞUBAT DENEMESİ

NECMETTİN TURINAY

maktadır. O da, "**yeni ve üçüncü bir 28 Şubat**" teşebbüsünden başka bir şey olamaz. Bir şartla ki, bu üçüncü 28 Şubat denemesi teşebbüs safhasında kaldı ve muvaffak olamadı. Daha doğrusu 28 Şubat bombası darbecilerin elinde patladı. Hemen hemen bütün niyetleri kursaklarında kaldı. Sırf bununla da sınırlı değil tabiki. Fiilî niyet ve teşebbüsleriyle, gün ortasında tam mânâsıyla teşhis edildiler ve elleri ayakları birbirine karıştırdı. Onun için, planladıkları menfi hükümet darbesinde muvaffak olmadıkları için, bu teşebbüse, doğrudan "**Üçüncü 28 Şubat**" yerine yeni bir "**28 Şubat teşebbüsü**" demek daha uygun düşmektedir.

Ecevit'i Başbakanlıktan uzaklaştırarak MHP'yi hükümet dışına itmek amaçlı yeni hükümet darbesinin asıl amacının; ne seçim ne de AB hedefleriyle alâkasının bulunmadığını; bunun yerine Kemal Derviş'in ateşli seçim teşebbüsünden de vazgeçerek uzun vadeli yeni bir hükümet uygulamasının murad edilmiş olduğunu, şimdi şimdi daha iyi kavrama imkanı buluyoruz. Atatürk'ün son yıllarındaki hastalığına, tedavi sürecini ve yabancı Fransız doktorlardan kuşkularını, "Beni Türk doktorlarına emanet ediniz" ısrarlarını hatırladıkça; Ecevit'in hastane kuşkularının ardından içine düştüğü psikoloji ve bir daha hastaneye gitmeyi-

şi de, asıl anlamını şimdi şimdi kazanıyor. Meğer Ecevit'e, "**görev yapamaz**" raporunun verilmesine ne kadar da yaklaşılmış! (Not: Başında, bu hususta rapor ihtiyacından söz eden kalenleri bir bir hatırlamaya çalışın, Ecevit'in yüzüne, rapor talebinde bulunanlardan biri Kemal Derviş, biri de Mesur Yılmaz değil miydi ayrıca!)

Ecevit'e görev yapamaz raporu verilecek, ardından da DSP'nin başına süratle **Hüsamettin Özkan** değil, **İsmail Cem** getiriliverecek!.. Ya da **Kemal Derviş!**.. Derviş milletvekili olmadığı için de, Başbakanlık İsmail Cem'e lütfedilecek. Sizin anlayacağınız, yeni bir DSP-ANAP bloğu stepne olarak da DYP!.. Eğer oylar yetmiyorsa AKP veya SP'den biri de dışardan destek veremez miydi?

Arkasında doğrudan TUSİAD'ın, sermaye basınının ve özellikle IMF ve ABD müsevi lobilerinin bulunduğu hükümet darbesi karşısında maşallahı var ki, başlangıçta islâmi basın da epeyce alkış tutmadı değil. Tam bir halk psikolojisi ile, önünü arkasını görmedikleri bir operasyonu alkışlayanlardan geçilmez olmuştu. Neden neden sonra, Ecevit'in kararlı tutumu görüldükçe bu darbe-i hükümet denemesi karşısında dış basının değerlendirmeleri ortaya çıktıkça, özellikle de, Türkiye'deki derin güçlerin birbirleriyle çelişen



ve çekişen tutumları belirginleştikçe; "etekleri zil çaları" tavırlar daha gerçekçi ve nesnel bir zemine çekilmeye yüz tuttu.

Bu zeminde Ecevit'in *Tan-tan*'la görüşerek Mesut Yılmaz'ı, *Zekeriya Temizel*'le görüşerek Kemal Derviş'i ve onun arkasında duran IMF'yi uyarması isabetli olmuştur. Aynı şekilde Ecevit, DYP lideri ile görüşerek, Mesut Yılmaz'ı koalisyon dışına bırakabileceği mesajını vermiştir. Bunun da ötesinde DYP lideri, o süreçte gerçekten iyi bir sınav vermiş darbe teşebbüsünü erken kavramış ve 28 Şubat'ta kendisini cezalandıran derin veya açık, iç veya dış güçlerin iltifatlarına mesafeli bir tutum takınabilmiştir. Yani DYP, (Yılmaz artı İ. Cem ve Derviş) hükümet planına balıklama atlamamış, bilakis ANAP'ın ayrılması ihtimali karşısında, Ecevit ve Bahçeli'nin yanında yer almayı tercih edebilmiştir.

Bu süreçte en mânidar tavırları ise Cumhurbaşkanı sergilemiş, DSP'deki istifa rüzgarına set çekmek amacıyla, Ecevit'in atadığı yeni bakanları arı anına onaylayarak karşı cenaha olan muhalefeti sergilemekten geri durmamıştır.

Bu aşamada MHP lideri *Devlet Bahçeli*'nin sergilediği tutum ise,

oyunu görmek ve bozmak bakımından, hükümet içi ve hükümet dışı partilerin çoğuna tekaddüm ettiğini gösteriyor. Bahçeli'nin siyasi öngörülleri ile mi izah etmek gerekir bu tekaddümü, yoksa "devlet içi" kamplardan birinin uyarması ile mi? Bunu takdirlerinize arz ile iktifa ediyorum. Çünkü Bahçeli'nin, daha Hüsamettin Örkan-Ecevit görüşmesinden bir hafta-on gün önce Uludağ yaylalarından yaptığı "seçim salvosu" şimdi daha iyi anlaşılıyor ki, karşı oyunu bozmak amacını taşıyormuş. O sıralarda hiç kimse bu teşebbüsü ciddiye alınamıştı hatırlarsanız.

Meğer iş ne kadar ciddi imiş ki, derin güçlerin darbe-i hükümet teşebbüsünü Bahçeli, seçim tehdidi ile bozmaya kalkmış. Yani ülkeyi seçime götürür, gene de sizin teşebbüsünüze (Ağustos Yüksek Askeri Şurası'ndan önce) imkân tanımayız anlamını taşımakta imiş Bahçeli'nin seçim tehdidi. İsterse-niz biraz daha açalım: Dış destekli güçlerin hükümeti devirirken; kendilerine bel bağladığı DYP ile AKP'nin, seçime yüzde yüz evet diyeceğini bilerek yapılan bir teklif bu. Geriye kalanlar ise seçimden ödü kopanlar!.. Bağı ANAP, sonra DSP'den ayrılanlar ve Kemal Derviş!.. Buna TUSİAD'ı, bü-

yük basını ve bazı dış terzâhları da ekleyin isterseniz. Ayrıca bu dönem zarfında Bahçeli'nin, Ecevi'ti ayakta tutmakta gösterdiği direnci de unutmamak gerekmektedir.

Bu arada DSP'den ayrılmaların alabildiğine arttığı sıralarda, Ecevi'nin iki kere MİT Başkanı Şenkal Atasagun ile görüştüğünü biliyoruz. Söylendiğine göre bu görüşme Başbakan'ın daveti ile gerçekleşmiş. Gene söylendiğine göre, bu görüşmede Ecevit iktidar partisinden, hem de Başbakan'ın partisinden yağmur gibi istifalar sürüp giderken; yani Türkiye'de fiili bir hükümet darbesi yaşanırken; istihbarat kuruluşu MİT'ten herhangi bir bilgi, döküman veya duyurun kendisine ulaştırılmamış olmasını mânidar bulduğunu ifade etmiş. Arkasından da, görevden alma tehdidi ile iç içe, Ecevit MİT Başkanı'na şunları söylemiş:

"Ben Süleyman Demirel değilim!.. Olmak da istemem. Kendi hükümetine darbe yapıldığından, ancak darbeden sonra haberdar olabilen bir başbakan durumuna da düşmek istemem!.."

Ankara kulislerinde konuşulanlara bakılırsa, bu konuşmanın ardından Ecevit'e bir hayli dosyalar taşınmış. Tabii ki Mesut Yılmaz, Hüsamettin Örkan, Kemal Derviş, İsmail Cem ve DSP'den ayrılan ve ayrılmayanlar hakkında!... Ortaya çıkan manzaradan en rahatsız olan kişinin Mesut Yılmaz olduğunu unutmamak gerekiyor ki, bunun üzerine Ecevit Mesut Yılmaz'ı sıkıştırmış ve kendisine iki günlük süre tanımış: "İyi düşün!.. Hükümette kalacaksan kal, ayrılacaksan ayrıl, yoksa senin yerine DYP'yi koalisyona almakta tereddüt etmeyeceğim".

İşte bu tehditten sonradır ki Mesut Yılmaz, DSP'den ayrılan

"eskinin yenileri" arasını bilinçli olarak açmaya başlayıvermiş ve ehlileşmekte de gecikmemiş. Yani böylece hükümetten ayrılmayı kolay kolay göze alamayan ANAP'ın durumu netleşince; DSP'den ayrılanlar kadar, onları ayrılmaya teşvik eden güçlerin de oyunu yarıda kalıvermiş. Sırf onlarla sınırlı değil tabiki. Sonbahar döneminde muhtemel görünen ABD'nin Irak müdahalesi sırasında Türkiye'nin desteğini yüzde yüz garanti altına almak isteyenlerin, ayrıca da önümüzdeki Aralığa doğru Kıbrıs konusunda Türkiye'yi tavize zorlamak ve kolay ikna edilebilir hale getirmek isteyen çevrelerin oyunu da yerle bir olmuş.

İşte Temmuz ayında yaşanan darbe-i hükümet teşebbüsünün ardında yatan gerçekler bunlar. Bu teşebbüsün temelinde uluslararası sistem adına Türkiye'ye karşı duyulan bir kuşku ve bu kuşkunun giderilmesi arayışı söz konusudur. Önümüzdeki sonbaharda Türkiye ile uluslararası egemen güçlerin arasına bazı kara kedilerin girmesi ihtimali yüksek görülüyor çünkü. Irak'a müdahaleyi arzu etmeyen, yerine göre de şarta bağlayan bir Türkiye yerine 28 Şubat döneminde olduğu gibi methû bir Türkiye arayışı söz konusu. Zire Ecevit ile Bahçeli'nin gerek Kuzey Irak, gerek Kıbrıs konusundaki tutumu bilinmiyor değil. Oyleyse bunun çaresine bakılmak gerekmez miydi? Mevcut Genelkurmayın bu husustaki görüşlerini de, son günlerde Doğan Güreş açıkladığına göre, ABD açısından durumun vehâmeti daha bir ortaya çıkıyor mu?

Ne var ki "**Bremen Mızıkacıları**" hadiseyi bu zeminde görmüyorlar ve sadece AB meselesi olarak değerlendiriyorlar. Türkiye'nin AB'ye yönelik orta vadede,



yani 2003'ten sonra gerçekleştirilmesi gereken taahhütleri öne çekmek olarak görüyorlar. Herkesin sandığının aksine Türkiye'nin AB önündeki engeli, idam gibi orta vadeli taahhütler olmayıp, tam aksine **Kıbrıs ve AB Ordusu** gibi kronik meselelerdir. Dolayısıyla Türkiye'de, AB sürecine ilişkin iki farklı strateji sürekli çekişiyor. AB mi? Kıbrıs konusundaki gelişmelere göre evet!.. Yani ondan sonra ne idam, ne ana dilde eğitim ve yayın mesele bile değil. Ayrıca şunu unutmayalım: Türkiye Kıbrıs konusunda, AB'den ziyade ABD'nin tutumunu test etmek istiyor. Onun için yoğurdu üfleyerek içiyor. Bu arada Irak müdahalesini arzu etmeyerek ve de tehire zorlayarak!.. Çünkü Irak'a müdahale durumunda, Türkiye ister istemez bu işin içinde olacak, yani savaşın ta ortasında. O takdirde Irak'a müdahaleye, İngiltere dışında muhalefet eden AB ülkelerinin eline, Türkiye aleyhine büyük bir koz geçecek ve ülkemizi alabildiğine dışlayabileceklerdir. Yani M. Yılmaz, İ. Cem ve K. Derviş takımı ve bir de TUSİAD tabii ki, Irak müdahalesi sırasında elsiz ayaksız ABD'nin şartlarına teslim olacakları için Türkiye'nin AB sürecine en büyük darbeyi de bu kesimler indirmiş

olacaktır. Lütfen bunu bir yerlere yazın!..

Dolayısıyla bu hususta şimdilik yapılacak birşey görünmüyor. Ne var ki orta vadeli taahhütlerin dışında kalan on civarındaki yasa değişikliğinin, Kasundan önce behehmal gerçekleştirilmesinde acele edilmesi ıktiza eder. Biz şahsen Türkiye'nin AB politikalarından geri durmasından yana değiliz. Evet AB, fakat 28 Şubat teslimiyetçiliği ile değil!.. 28 Şubat döneminde Türkiye'yi elsiz ayaksız İsrail'in kuyruğuna taktıkları gibi bir AB yandaşlığı değil. Tam aksine her adımını teenni ile atarak!.. Bu işin Tanzimat Fermanı'na, yani "*zindî banî olduk-sınları doldurduk*" zevkeliğine çevirmeden yapmak!.. Bu bakımdan Türkiye'nin Irak müdahalesi karşısındaki tutumu ile, Kıbrıs konusunda AB'nin ve ABD'nin tutumudur önemli olan. Rum kesimi yılbaşı itibarıyla AB'ye girerse, bu iş zaten bitmeye yüz tutmuş demektir. ABD'nin Irak müdahalesinde benzer sorunlar doğuracağı asla unutulamaz. İşte Birleşik Amerika'nın tavrı, Türkiye'nin AB'ye girmesinden yana ise, bu iki konu tam bir katalizör vazifesi görecektir. Anlaşıldığı kadarıyla Türkiye, her iki konuda da bu ülkeyi test etmek ihtiyacını duyuyor.

Netice itibarıyla, Irak'ta ve

Kıbrıs'ta "ver kurtul" mantığından yana olan ve uluslararası sistem nâmına yeni bir "metbûiyet ilânı"na hazırlanan güçlerin oyunu şimdilik bozulmuş görünüyor. Hem hükümet ayakta kalarak, hem de DSP'den ayrılmaların ve ANAP'ın en korktukları şey olan seçim ürküntüsü ile!.. Bunların en misyonlusu ve akıllısı geçinen Kemal Derviş de buna dahil. Yapılacak seçimde bu sınıfların (Sabateist rûmreler başta olarak) kısmı azamının tasfiyesi ihtimali hiç de az değil çünkü.

Yeri gelmişken burada bir husûsa daha işaret etmekte fayda bulunuyor. Dikkat etmişseniz, geçtiğimiz Temmuz boyunca ordudaki terfi, atama ve emekliliklere ilişkin hiç bir haber yayınlanmadı büyük basın da. Anadolu Ajansı'ndan olsun, özel ajanslardan olsun bu hususta hiç bir haber geçilmemesi, büyük basının aynı konuda özel haberler yapmaması bilmem sizin dikkatinizi çekti mi? Son on yıldır Türkiye, böyle bir sükût duvarı ile ilk defa karşılaşıyor; siz bunun sebebini hiç düşündünüz mü?

Bu hususta yapılan yorumlardan birine özellikle yer vermek istiyorum. Eğer darbe-i hükümet yanlıları muvaffak olsalardı, onlar ordu atamalarına müdahale ederek, yeni bir mevzi kazanmak isteyeceklermiş. İşte asıl bu oyunları bozulmuş ve mevcut sükût duvarı da, ordu atamaları konusundaki ciddi bir mutabakat noksanlığının işareti imiş. Fakat mevcut hükümetin ayakta kalması ve cumhurbaşkanının da bilinen tutumu ile; bu alandaki gelişmeler normal, beklenen seyrine rucû etmiş imiş. Bilmem anlatabildim mi? ■

Not: Bu yazı Meclis'in seçim kararından önce yazılmıştır.